

4.2 Arviointi opetuksen ja oppimisen tukena

Arviointi on kiinteä osa esiopetusta¹. Arvioinnilla on esiopetuksessa kaksi tehtävää: sen avulla suunnitellaan ja kehitetään opetusta sekä tuetaan kunkin lapsen hyvinvointia, kasvua ja oppimista. Arviointi on havainnoinnin, dokumentoinnin, arviointipäätelmien ja palautteen muodostama kokonaisuus, johon osallistuvat opettajien lisäksi muu esiopetuksen henkilöstö sekä lapset ja huoltajat.

Esiopetuksen tehtävänä on edistää yhteistyössä huoltajien kanssa lasten kehitys- ja oppimisedellytyksiä². Tavoitteellisen ja lasten kehitystä tukevan opetuksen edellytyksenä on, että opettaja saa tietoa lasten aiemmista kasvuympäristöistä, kehittymisestä ja oppimisesta sekä mielenkiinnon kohteista. Keskeisiä tiedonlähteitä ovat lapsen huoltaja, aiemman varhaiskasvatuksen henkilöstö sekä lapsi itse. Esiopetuksen opettaja hyödyntää tietoja lapsen henkilökohtaisten tavoitteiden suunnittelussa yhteistyössä huoltajan ja lapsen kanssa. Suunnittelun apuna voidaan käyttää lapsikohtaista esiopetuksen oppimissuunnitelmaa.

Opettaja seuraa kunkin lapsen kehittymistä ja oppimista esiopetuksen aikana. Seurannan kohteena ovat lasten työskentely, käyttäytyminen ja heidän oppimisensa edistyminen eri tiedon- ja taidonaloilla³. Seuranta perustuu jatkuvaan havainnointiin sekä monipuoliseen dokumentointiin. Lasten tekemät työt ja omat kokemukset ovat osa dokumentointia ja arviointia. Myös huoltajan havainnot lapsensa oppimisesta ja hyvinvoinnista ovat tärkeitä. Kootun seurantatiedon ja siitä johdettujen arviointipäätelmien pohjalta opettaja suuntaa opetusta ja oppimisympäristöjä sekä lasten mahdollisesti saamaa tukea.

Opettaja ja lasta ohjaava muu henkilöstö antavat lapsille päivittäin rohkaisevaa ja kannustavaa palautetta lasten vahvuuksista ja kehittämisalueista. Koottua dokumentaatiota käytetään niin, että kukin lapsi voi havaita edistymistään. Tämä rakentaa lasten myönteistä käsitystä itsestään oppijana. On tärkeää, että huoltajat saavat usein palautetta lapsensa työskentelystä, käyttäytymisestä ja oppimisen edistymisestä, jotta he voivat osaltaan tukea lastaan⁴.

Esiopetuksessa kehitetään lasten edellytyksiä itsearviointiin⁵. Lapsia rohkaistaan kuvaamaan, mistä he esiopetuksessa pitävät, missä he ovat omasta mielestään onnistuneet ja mitä he haluaisivat opetella jatkossa. Opettaja ohjaa lapsia myös pohtimaan yhteisten tehtävien onnistumista. Lasten oppimisen polun aikana vähitellen kehittyvä itsearviointitaito on osa oppimisen taitoja.

On tärkeää, että tarpeelliset tiedot kunkin lapsen esiopetuksen aikaisesta työskentelystä sekä kasvun ja oppimisen etenemisestä ovat opettajan käytettävissä lapsen siirtyessä ensimmäiselle luokalle. Tämä varmistetaan esiopetuksen ja koulun henkilöstön sekä huoltajien ja lasten yhteistyöllä. Tietojen siirtämisessä voidaan hyödyntää esiopetuksen aikana koottuja kunkin lapsen etenemistä kuvaavia dokumentteja sekä lapselle mahdollisesti laadittua oppimissuunnitelmaa tai HOJKSia. Opetuksen järjestäjä vastaa toimivien siirtymävaiheen käytäntöjen luomisesta. Tietojen siirrossa noudatetaan voimassa olevia säännöksiä.

---

¹ Perusopetuslaki 22 § 2 mom. (628/1998); Perusopetusasetus 14 § 2 mom. (852/1998)

² Valtioneuvoston asetus 5 § (422/2012)

³ Perusopetuslaki 22 § 1 mom. (628/1998)

⁴ Perusopetusasetus 10 § 1 mom. (852/1998)

⁵ Perusopetuslaki 22 § 1 mom. (628/1998)

Opetushenkilöstön tavoitteellinen itsearviointi on esiopetuksen laadun ylläpitämisen ja kehittämisen ehto. Opettajat käyttävät lasten kasvun ja oppimisen seurannasta saamaansa arviointitietoa ja dokumentaatiota pedagogisessa suunnittelussa ja opetuksen uudelleen suuntaamisessa. Lapsilta ja huoltajilta saatu palaute otetaan huomioon toiminnan kehittämisessä.

Lapsille annetaan lukuvuoden päätteeksi esiopetuksen osallistumistodistus⁶. Todistukseen merkitään todistuksen, opetuksen järjestäjän, koulun/päiväkodin ja lapsen nimi, lapsen henkilötunnus sekä todistuksen antamispäivä. Lisäksi todistukseen merkitään, että todistus on Opetushallituksen 22.12.2014 hyväksymien esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen. Todistus voi sisältää yleiskuvauksen toteutuneesta esiopetuksesta. Todistukseen ei merkitä lapsen persoonaan, oppimisen etenemiseen tai lapsen toimintaan liittyviä kuvauksia.

Arviointi opetuksen ja oppimisen tukena Oulun esiopetuksessa

Esiopetus on jatkuvaa havainnointia ja toiminnan kehittämistä tehtyjen havaintojen ja arviointipäätelmien pohjalta. Esiopetusryhmän henkilökunta havainnoi ja dokumentoi yksittäisten lasten sekä lapsiryhmän toimintaa ja suunnittelee toimintaa arvioinnin pohjalta. Myös oman toiminnan ja tiimin toiminnan arviointi on osa jokaisen kasvattajan työtä. Ryhmän tasolla ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma on toiminnan suunnittelun, toteutuksen ja arvioinnin aktiivinen työkalu. Suunnitelma on mukana jokaisessa tiimin tapaamisessa.

Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma laaditaan jokaiselle lapselle yhdessä lapsen ja huoltajien kanssa. Suunnitelmaa arvioidaan vähintään kerran vuodessa ja tarvittaessa myös useammin. Arviointikeskustelussa ovat mukana lapsi, huoltajat sekä esiopetusryhmän lastentarhanopettaja. Arviointikeskustelun aikana kirjattu pedagoginen havainnointitieto siirtyy tietojärjestelmän kautta koulun toimijoiden käyttöön. Yksityiset päiväkodit toimittavat kopiot lapsikohtaisista oppimissuunnitelman havainnointisivuista vastaanottavan koulun erityisopettajalle. On tärkeää, että tarpeelliset tiedot kunkin lapsen esiopetuksen aikaisesta työskentelystä sekä kasvun ja oppimisen etenemisestä ovat luokanopettajan käytettävissä lapsen siirtyessä ensimmäiselle luokalle.

Lapset harjoittelevat esiopetusvuoden aikana oman toiminnan arviointia. Lasten itsearvioinnissa käytetään erilaisia menetelmiä: lasten haastatteluja, hymynaama-arviointeja, tunnekortteja, lapsen itsearviointikyselyjä ja esiopetuksen työkirjojen itsearviointeja. Myös esiopetusryhmän tasolla käydään yhteisiä keskusteluja päivän aikana opituista asioista ja niiden onnistumisesta.

Oulussa jokainen esioppilas saa yhtenäisen osallistumistodistuksen esiopetusvuoden päätteeksi. Vuosittain yksi kaupungin esiopetusryhmä saa tehtäväkseen suunnitella yhteisen todistus pohjan, joka painatetaan kaikkien yksiköiden käyttöön. Todistus pohja on Opetushallituksen 22.12.2014 hyväksymien Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

---

⁶ Perusopetuslaki 22 § 2 mom. (628/1998)

Opetussuunnitelmassa määrätään valmistavaan opetukseen osallistuvien arvioinnista sekä heille annettavasta todistuksesta. Arvioinnin tulee olla ohjaavaa, kannustavaa ja monipuolista. Oppilaan edellytyksiä itsearviointiin kehitetään. Arvioinnin avulla valmistavan opetuksen oppilaalle annetaan kuva myös perusopetuksen vaatimuksista.

Arvioinnin suorittavat yhteistyössä kaikki oppilasta opettavat opettajat. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen havainnointiin ja näyttöön. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa ei käytetä numeerista arviointia.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen päätteeksi oppilaalle annetaan todistus perusopetukseen valmistavaan opetukseen osallistumisesta. Todistukseen merkitään perusopetukseen valmistavan opetuksen laajuus, opiskellut oppiaineet, niiden laajuus ja opetuksen sisältö. Todistuksessa kuvataan oppilaan edistymistä valmistavan opetuksen aikana.

(Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet 2015)

Arviointi 6-vuotiaiden valmistavassa opetuksessa Oulussa

Oulun 6-vuotiaiden valmistavassa opetuksessa noudatetaan samoja arvioinnin periaatteita kuin esiopetuksessa. Erityisesti kiinnitetään huomiota suomen kielen oppimiseen, jota seurataan Pienten kielirepun avulla.

Oulun 6-vuotiaiden valmistavassa opetuksessa käytetään samaa osallistumistodistusta kuin esiopetuksessa. Perusopetukseen valmistavan opetuksen laajuus, opetuksen sisältö sekä lapsen edistyminen valmistavan opetuksen aikana kuvataan lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmassa.